

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริหารจัดการภาวะขาดแคลนพยาบาลของ
หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 5
ชื่อและนามสกุล นางพรวิมล พุทธบุษชา
แขนงวิชา การบริหารการพยาบาล
สาขาวิชา พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล
2. รองศาสตราจารย์ ดร. มุกดา หนูยศศรี

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2556

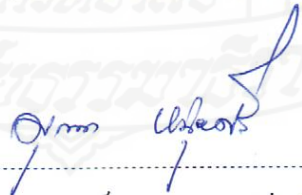
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ปรังค์ทิพย์ อุจะรัตน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. มุกดา หนูยศศรี)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ศก

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริหารจัดการภาวะขาดแคลนพยาบาลของ
หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 5
ผู้วิจัย นางพรวิมล พุทธบุษยา รหัสนักศึกษา 2515100135 **ปริญญา** พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
 (การบริหารการพยาบาล) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร. วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล
 (2) รองศาสตราจารย์ ดร. มุกดา หนูศรี **ปีการศึกษา** 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาค้างนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) การรับรู้เกี่ยวกับการจัดการภาวะขาดแคลนพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 5 (2) พฤติกรรมการบริหารจัดการภาวะขาดแคลนพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย และ (3) อิทธิพลของการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการภาวะขาดแคลนพยาบาลต่อพฤติกรรมการบริหารจัดการภาวะขาดแคลนพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย

กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานและดำรงตำแหน่งอย่างน้อย 1 ปี ขึ้นไป จำนวน 158 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมี 3 ส่วน ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) การรับรู้เกี่ยวกับการจัดการภาวะขาดแคลนพยาบาล และ 3) พฤติกรรมการบริหารจัดการภาวะขาดแคลนพยาบาล แบบสอบถามส่วนที่ 2 และ 3 มีค่าความเที่ยง 0.87 และ 0.91 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า (1) หัวหน้าหอผู้ป่วยมีการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการภาวะขาดแคลนพยาบาลโดยรวม อยู่ในระดับสูง (2) หัวหน้าหอผู้ป่วยมีพฤติกรรมการบริหารจัดการภาวะขาดแคลนพยาบาลโดยรวม อยู่ในระดับสูงมาก (3) การรับรู้ประโยชน์ของการบริหารจัดการภาวะขาดแคลนพยาบาลสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการบริหารจัดการภาวะขาดแคลนพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยได้ร้อยละ 13.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ การรับรู้ ภาวะขาดแคลนพยาบาล พฤติกรรมการบริหารจัดการ หัวหน้าหอผู้ป่วย
 โรงพยาบาลทั่วไป

Thesis title: Factors Affecting Nurse Shortage Management Behaviors of Head Nurses at General Hospitals in Public Health Inspection Region 5

Researcher: Mrs. Pornwimon Puttabucha; **ID:** 2515100135; **Degree:** Master of Nursing Science (Nursing Administration); **Thesis advisors:** (1) Dr. Warinee Iemsawasdikul, Associate Professor; (2) Dr. Mukda Nuysri, Associate Professor; **Academic year:** 2013

Abstract

The objectives of this descriptive research were: (1) to study perception of nurse shortage management by head nurses at general hospitals in Public Health Inspection Region 5, (2) examine nurse shortage management behaviors of head nurses, and (3) to explore the effect of nurse shortage management perception on nurse shortage management behaviors of head nurses.

The sample included 158 head nurses who had worked at general hospitals in Public Health Inspection Region 5 for at least 1 year. Data were collected by questionnaires which comprised 3 parts: (1) personal data, (2) nurse shortage management perception, and (3) nurse shortage management behaviors. The Cronbach's alpha coefficients of the second and the third parts were 0.87 and 0.91 respectively. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis.

The results showed as follows. (1) Head nurses rated their perception of nurse shortage management at the high level. (2) They also rated their nurse shortage management behaviors at the highest level. (3) Perception of benefits of nurse shortage management explained the variance of nurse shortage management behaviors of head nurses, and this accounted for 13.60 % ($p < 0.01$).

Keywords: Perception, Nurse shortage, Management behavior, Head nurse, General hospital

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วาริน เอี่ยมสวัสดิกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูชื่น ชีวพูนผล และ รองศาสตราจารย์ ดร.มุกดา หนุ่ยศรี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ให้ข้อคิด คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ ตลอดจนช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่าน

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ปรำงค์ทิพย์ อุจะรัตน ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ในความกรุณาของท่านที่ได้ให้ข้อชี้แนะ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของวิทยานิพนธ์ และขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ และประสบการณ์ ในการศึกษาที่มีคุณค่ายิ่งจนประสบความสำเร็จ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ที่ให้ความ อนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ และข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อปรับปรุง เครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มการพยาบาลและ หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลพระนั่งเกล้า และโรงพยาบาลเสนาที่ให้ทดลองเครื่องมือวิจัย

ขอขอบพระคุณนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล และหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 5 ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความ อนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและตอบแบบสอบถาม

กราบขอบพระคุณบิดา มารดา นุพการีผู้ให้ชีวิต สติปัญญาและสิ่งที่ดี และครอบครัว ที่ให้การช่วยเหลือเป็นกำลังใจมาตลอด ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท รวมทั้งกัลยาณมิตร ทุกท่านที่ให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือและห่วงใยผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์

พรวิมล พุทธบูชา

พฤศจิกายน 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดเกี่ยวกับภาวะขาดแคลนพยาบาล	10
แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขภาวะขาดแคลนพยาบาล	19
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริหารจัดการภาวะขาดแคลนพยาบาล	42
ขอบเขตความรับผิดชอบของโรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 5	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	54
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	62
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	62
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62
การดำเนินการวิจัย	65
การวิเคราะห์ข้อมูล	67

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	68
ตอนที่ 2 การรับรู้เกี่ยวกับการจัดการภาวะขาดแคลนพยาบาล	71
ตอนที่ 3 พฤติกรรมการบริหารจัดการภาวะขาดแคลนพยาบาล	72
ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริหารจัดการภาวะขาดแคลนพยาบาล	73
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	76
สรุปการวิจัย	76
อภิปรายผล	79
ข้อเสนอแนะ	85
บรรณานุกรม	87
ภาคผนวก	81
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	98
ข หนังสือขออนุมัติผู้ทรงคุณวุฒิ หนังสือขอตกลงใช้เครื่องมือ และหนังสือขอเก็บข้อมูลการวิจัย	100
ค เอกสารรับรองโครงการวิจัยผ่านการพิจารณาของ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	105
ง แบบสอบถาม	107
จ ข้อมูลจำนวนหัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 5 และอัตรากำลังพยาบาลวิชาชีพ ตามกรอบของเขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 5	117
ฉ ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการรับรู้เกี่ยวกับ การจัดการภาวะขาดแคลนพยาบาล จำแนกตามรายด้านและรายข้อ ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการบริหาร จัดการภาวะขาดแคลนพยาบาล จำแนกตามรายด้านและรายข้อ	120
ง การทดสอบข้อสมมุติของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ	126
ประวัติผู้วิจัย	132

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล.....	68
ตารางที่ 4.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการ ภาวะขาดแคลนพยาบาล จำแนกตามรายด้านและโดยรวม.....	71
ตารางที่ 4.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการบริหาร จัดการภาวะขาดแคลนพยาบาล จำแนกตามรายด้านและโดยรวม.....	72
ตารางที่ 4.4	ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการภาวะขาดแคลนพยาบาล โดยรวมและรายด้านกับพฤติกรรมการบริหารจัดการภาวะขาดแคลนพยาบาล.....	74
ตารางที่ 4.5	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริหารจัดการภาวะขาดแคลนพยาบาล โดยรวม.....	75

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
ภาพที่ 2.1 แบบจำลองความเชื่อด้านสุขภาพ.....	44

